
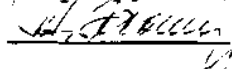


**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**

**Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки**

**Кафедра педагогічної та вікової психології**

**ЗАТВЕРДЖУЮ**  
Проректор з науково-педагогічної і  
навчально-методичної роботи та рекрутації,  
проф. Гаврилюк С. В. 

*Протокол № 4 від 20.03.2019 р.*

**МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ  
В НОРМІ І ПАТОЛОГІЇ**

**ПРОГРАМА  
вибіркової навчальної дисципліни**

підготовки бакалавра  
напряму підготовки 6.030102 «Психологія»  
галузь знань 0301 Соціально-політичні науки

**Луцьк – 2019**

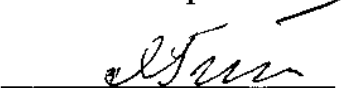
**Програма вибіркової навчальної дисципліни «Методи діагностики розвитку особистості в нормі і патології»** підготовки бакалавра, напрям підготовки 6.030102 «Психологія», галузь знань 0301 Соціально-політичні науки. – 2018. – 15 с.

**Розробники:** Коць Михайло Онисимович, старший викладач кафедри педагогічної та вікової психології, кандидат психологічних наук, доцент

**Рецензент:** Федотова Тетяна Володимирівна, доцент кафедри загальної і соціальної психології та соціології, кандидат психологічних наук, доцент


**Програма вибіркової навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри педагогічної та вікової психології**

протокол № 7 від 29 січня 2019 р.

Завідувач кафедри:  Гошовський Я. О.

**Програма вибіркової навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету психології та соціології**

протокол № 7 від 29 січня 2019 р.

Голова науково-методичної комісії факультету (інституту)  Іванашко О. Є.

**Програма вибіркової навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету**

протокол № \_\_\_ від \_\_. \_\_. 20\_\_ р.

## 1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
заочна форма навчання	підготовки бакалавра напрям підготовки 6.030102 «Психологія» галузь знань 0301 Соціально-політичні науки	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 72/2		Рік навчання __5__
		Семестр __10-й__
ІНДЗ: є		Лекції __8__ год.
		Практичні __4__ год
		Лабораторні ____ год.
		Самостійна робота __36__ год.
		Консультації __год.
		Індивідуальна робота __24
		Форма контролю: контрольна робота

## 2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

### Вступ

*Мета* навчальної дисципліни «Методи діагностики розвитку особистості в нормі і патології» – ознайомлення студентів з історією розвитку і сучасними зарубіжними та вітчизняними підходами до діагностики відхилень у розвитку дітей; зміною відносин суспільства до осіб з обмеженими можливостями здоров'я і їхніх прав; створенням державної системи раннього виявлення і ранньої комплексної реабілітації дітей з порушеннями або відхиленнями в розвитку; появою нових організаційних форм надання допомоги дітям з обмеженими можливостями здоров'я і їхніх батьків; тенденцією зближення загальної і фахової освіти; розробкою змісту і форм спеціалізованої допомоги дітям з відхиленнями в розвитку, інтеграція дітей з особливими потребами у загальноосвітні установи.

*Основними завданнями* навчальної дисципліни «Методи діагностики розвитку особистості в нормі і патології» є:

- познайомити студентів з понятійним апаратом, основними теоретичними положеннями, і практичним застосуванням принципів і методів психолого-педагогічної діагностики відхилень розвитку у дітей;

- озброїти студентів знаннями й умінням на практиці застосовувати методи психолого-педагогічної діагностики розвитку дітей;
- розкрити значення раннього виявлення і ранньої комплексної корекції відхилень розвитку;
- показати необхідність комплексного (медико-психолого-педагогічного) обстеження дітей з різними порушеннями: інтелекту, зору, слуху, емоційних розладів;
- навчити студентів спостерігати за процесом обстеження дітей і встановлювати залежності розвитку і прояву особливостей психіки від ступеня і характеру патології і часу виникнення первинного порушення у формуванні;
- розвивати наукове і теоретичне мислення, а також уміння застосовувати набуті знання на практиці, адекватно оперуючи діагностичним інструментарієм;
- познайомити студентів з організацією роботи, спрямованої на корекцію вторинних відхилень у розвитку, а також з організаційними формами допомоги батькам, що виховують дітей зі спеціальними освітніми потребами.

### 3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

*знати:*

- знати основні принципи та основи психолого-педагогічної діагностики відхилень у розвитку дітей;

*вміти:*

виявляти вікові і індивідуальні особливості розвитку дитини з тими або іншими порушеннями; встановити психолого-педагогічний діагноз.

### 4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лекц.	Практ.	Сам. роб.	Інд. робота
1	2	3	4	5	6
<b>Змістовий модуль «Загальні питання психолого-педагогічної діагностики порушень розвитку дітей»</b>					
Тема 1. . Загальні питання психолого-педагогічної діагностики порушень розвитку дітей	9	1	-	4	4
Тема 2. Історія створення психологічної діагностики порушень розвитку дітей.	9	1	-	4	4
Тема 3 Державна система виявлення	7	1	-	4	2

дітей з порушеннями розвитку (ПІМПК).					
Тема 4. Методи психолого-педагогічного вивчення дитини	6	1	-	3	2
Тема 5. Методологічні основи отримання психодіагностичних даних.	6	1	-	3	2
Тема 6. Комплексне (медико-психолого-педагогічне) обстеження дітей 3-х років.	7	1	1	3	2
Разом за змістовим модулем 1	44	6	1	21	16
Тема 7. Теоретичні підходи до оцінки пізнавального розвитку дітей раннього і дошкільного віку	8	1	1	4	2
Тема 8. Методики діагностики розвитку дітей раннього віку.	8	1	1	4	2
Тема 9. Методики діагностики дітей дошкільного віку. Психологічна готовність дітей до навчання в школі.	7		1	4	2
Тема 10. Організаційні форми і зміст психолого-педагогічної допомоги батькам дітей з особливими потребами	5	-	-	3	2
Разом за змістовим модулем 2	28	2	3	15	8
<b>Усього годин</b>	<b>72</b>	<b>8</b>	<b>7</b>	<b>36</b>	<b>24</b>

### 5. Теми практичних занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
	<b>Тема 6. Комплексне (медико-психолого-педагогічне) обстеження дітей 3-х років.</b> 1. У чому складаються відмінні риси вітчизняних методик обстеження дітей від закордонних? 2. Що є показником інтелектуального розвитку дитини віку у вітчизняної психології? 3. Розповісти про сутності методики Выготского-Сахарова і її значенні. 4. Які, напрямки в розумовому розвитку, виділені вітчизняними психологами, охарактеризуйте їх. 5. Що є основною структурною одиницею познання дитини?	1
4	<b>Тема 7. Теоретичні підходи до оцінки пізнавального розвитку дітей раннього і дошкільного віку</b> 1. Назвіть теоретичні положення сучасного підходу до добору методик для психолого-педагогічного обстеження дітей дошкільного віку. 2. Охарактеризуйте закономірності розвитку дітей в нормі і особливості розвитку дітей з порушенням інтелекту. 3. Розповісти про методики обстеження сприйняття в дітей дошкільного віку. Які критерії оцінки розвитку сприйняття? 4. Які методики використовуються для перевірки рівня розвитку продуктивних видів діяльності в дітей дошкільного віку? Які критерії оцінки образотворчої діяльності? 5. Проведіть спостереження за психолого-педагогічним обстеженням	1

	дитини дошкільного віку, складіть протокол цього обстеження. 6. Проведіть самостійне обстеження дитини дошкільного віку, використовуючи графічні методики, зробіть аналіз отриманих малюнків.	
5	<b>Тема 8. Методики діагностики розвитку дітей раннього віку.</b> Діагностика сенсорного розвитку. Підібрати діагностичний матеріал. (Дитині 3 роки.) Скласти казку-тест яка повинна виявити у дитини почуття невинуватої тривожності чи страху. Підібрати проєктивні методики. Скласти соціально-психологічну карту особистості учня. Скласти спеціальний тест з метою виявити степінь залежності дитини від одного з батьків, або від обох разом. Скласти опитувальник для батьків за допомогою якого можна дізнатися про розвиток дитини. Скласти програму ранньої комплексної діагностики дитини від народження до трьох років. 3. Визначити свій вік: а)співпадання свого віку з віковою нормою психологічного; б)соціального; в) культурного. Скласти психологічний портрет особистості.	1
6	<b>Тема 9. Методики діагностики дітей дошкільного віку.</b> <b>Психологічна готовність дітей до навчання в школі(4год.)</b> 1. Яка періодизація дошкільного дитинства в закордонній і вітчизняній психології? 2. Розповісти про діагностичні методики, призначених для обстеження розвитку дітей дошкільного віку. 3. Розкрийте зміст поняття «готовність до шкільного навчання». 4. Провести діагностику готовності до школи та дати пропозиції щодо комплектування перших класів: а) класи прискореного навчання; б)звичайні класи; в)класи посиленого індивідуального підходу.	1
	<b>Разом</b>	4

6.

**Самостійна робота**

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	<b>Тема1.</b> Загальні питання психолого-педагогічної діагностики порушень розвитку дітей. 1. Особливості застосування тестів в системі освіти. 2. Структура сучасної психодіагностики. 3. Основні психодіагностичні ситуації. 4. Особливості сучасної психодіагностики та її зв'язок з суміжними науками. 5. Поняття професійних та аматорських тестів у психодіагностиці. Теми рефератів 1. Роль раннього виявлення відхилень в організації і проведенні корекції відхилень у розвитку дитини. 2. Значення психолого-педагогічного вивчення дитини для	3

	<p>визначення стратегії корекційного впливу.</p> <p>3. Стани, подібні з розумовою відсталістю: диференціальна діагностика, корекція, реабілітація.</p> <p>4. Консультування дитини і родини в умовах стаціонару.</p>	
<b>2</b>	<p><b>Тема2.</b> Історія створення психологічної діагностики порушень розвитку дітей.</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Періоди дослідження особистості.</li> <li>2. Види опитувальників, форми питань.</li> <li>3. Фальсифікація і установки на відповідь.</li> <li>4. Розуміння питань і мінливість відповідей.</li> <li>5. Узагальнений аналіз чинників, детермінуючих відповідей.</li> </ol> <p>Теми рефератів</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Психодіагностика як практична діяльність шкільного психолога.</li> <li>2. Діагностика готовності дітей до шкільного навчання.</li> <li>3. Психодіагностика в системі освіти.</li> <li>4. Планування та організація психодіагностичного обстеження.</li> <li>5. Проблема діагнозу у практичного психолога освіти.</li> </ol>	<b>3</b>
<b>3</b>	<p><b>Тема3.</b> Державна система виявлення дітей з порушеннями розвитку (ПМПК).</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Завдання і функції шкільної психодіагностики.</li> <li>2. Психолого-педагогічні проблеми учнів у шкільному середовищі.</li> <li>3. Методи і особливості психодіагностики дітей дошкільного віку.</li> <li>4. Методи і особливості психодіагностики молодших школярів.</li> <li>5. Методи і особливості психодіагностики підлітків.</li> </ol> <p>Теми рефератів</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Вік як одна із фундаментальних категорій психології розвитку.</li> <li>2. Визначення вікової норми в рамках статистичного підходу.</li> <li>3. Медико-біологічний підхід до визначення вікової норми.</li> <li>4. Класифікація психологічних методик.</li> <li>5. Поняття абсолютного віку.</li> <li>6. Діагностична ситуація, її характеристики.</li> </ol>	<b>3</b>
<b>4</b>	<p><b>Тема4.</b> Методи психолого-педагогічного вивчення дитини</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Типологічні опитувальники особистості.</li> <li>2. Опитувальники рис особистості.</li> <li>3. Опитувальники мотивації</li> <li>4. Опитувальники інтересів.</li> <li>5. Опитувальники цінностей.</li> <li>6. Опитувальники настанов.</li> </ol> <p>Теми рефератів</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Консультування дитини і родини в умовах психолого-медико-педагогічної консультації (ПМПК).</li> <li>2. Організація і проведення експериментального психологічного вивчення дітей з порушенням мови.</li> <li>3. Основні критерії розмежування затримки психічного розвитку і розумової відсталості.</li> <li>4. Методи психолого-педагогічного вивчення дитини в ході обстеження</li> </ol>	<b>4</b>
<b>5</b>	<p><b>Тема5.</b> Методологічні основи отримання психодіагностичних даних.</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Інтелект і спадковість.</li> <li>2. Відмінності в інтелекті, зумовлені віковими відмінностями.</li> <li>3. Інтелект: передумови і детермінанти.</li> <li>4. Періоди дослідження особистості.</li> </ol>	<b>4</b>

	<p>5. Історія виникнення особистісних опитувальників.</p> <p>6. Види опитувальників, форми питань.</p> <p>Теми рефератів</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Медико-біологічний підхід до визначення вікової норми.</li> <li>2. Психодіагностична спроможність психомалюнка.</li> </ol> <p>3. Діагностика індивідуально-типологічних особливостей.</p>	
<b>6</b>	<p><b>Тема 6.</b> Комплексне (медико-психолого-педагогічне) обстеження дітей 3-х років.</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. У психодіагностичному обстеженні виділяють три основних етапи: <ol style="list-style-type: none"> <li>а. Збір даних (бесіда з батьками, інформація про стан дитини, отриманий з інших установ, вивчення медичної карти, малюнків і інших даних, результати психолого-педагогічного обстеження).</li> <li>б. Обробка й інтерпретація даних.</li> </ol> </li> <li>в. Складання висновку, визначення шляхів корекційної допомоги і подальшого освітнього маршруту. Висновок нерозривно пов'язаний з прогнозом і може встановлюватися на різних рівнях.</li> </ol> <p>Теми рефератів</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Діагностика пізнавальних процесів.</li> <li>2. Діагностика структури сигнальних систем.</li> <li>3. Психологічне дослідження та психодіагностичне обстеження в системі освіти.</li> <li>4. Денверський скринінг-тест.</li> <li>5. Індивідуальні відмінності і параметри оцінки сформованості учбової діяльності учнів.</li> <li>6. Практика роботи психолого-медико-педагогічної комісії.</li> </ol>	<b>4</b>
<b>7</b>	<p><b>Тема 7.</b> Теоретичні підходи до оцінки пізнавального розвитку дітей раннього і дошкільного віку .</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Методи і принципи діагностики немовлят і дітей раннього віку.</li> <li>2. Оцінювальні шкали розвитку в зарубіжній психодіагностиці.</li> <li>3. Оцінювальні шкали в вітчизняній психодіагностиці.</li> </ol> <p>Теми рефератів</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Психолого-педагогічне вивчення дітей першого року життя в умовах стаціонару.</li> </ol>	<b>4</b>
<b>8</b>	<p><b>Тема 8.</b> Методики діагностики розвитку дітей раннього віку.</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Основні та допоміжні методи психодіагностики.</li> <li>2. Об'єктивні та суб'єктивні методики.</li> <li>3. Використання психодіагностики з метою оптимізації навчання і виховання.</li> <li>4. Використання психодіагностики в сфері медицини.</li> <li>5. Психодіагностика в психологічному консультуванні.</li> </ol> <p>Теми рефератів</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Організація і проведення експериментального психологічного вивчення дітей з порушенням мови.</li> <li>2. Основні критерії розмежування затримки психічного розвитку і розумової відсталості.</li> <li>3. Використання 1011. Історія створення діагностики порушень розвитку.</li> <li>4. Поняття інтелекту, пізнавальної діяльності, мислення в сучасній психолого-педагогічній діагностиці.</li> </ol>	<b>4</b>



	5. Різні підходи до періодизації розвитку.	
<b>9</b>	<p><b>Тема9.</b> Методики діагностики дітей дошкільного віку. Психологічна готовність дітей до навчання в школі.</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1.Поняття і структура психологічної готовності.</li> <li>2.Організація діагностики психологічної готовності.</li> <li>3.Діагностика особистісної готовності.</li> <li>4.Діагностика сформованості передумов навчальної діяльності.</li> </ol> <p>Теми рефератів</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1 Діагностика структури сигнальних систем.</li> <li>2. Діагностика образної та вербальної сфери.</li> <li>3. Діагностичні можливості казки.</li> </ol>	<b>4</b>
<b>10</b>	<p><b>Тема10.</b> Організаційні форми і зміст психолого-педагогічної допомоги батькам дітей з особливими потребами.</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Роль раннього виявлення відхилень в організації і проведенні корекції відхилень у розвитку дитини.</li> <li>2. Значення психолого-педагогічного вивчення дитини для визначення стратегії корекційного впливу.</li> <li>3. Стани, подібні з розумовою відсталістю: диференціальна діагностика, корекція, реабілітація.</li> <li>4. Консультування дитини і родини в умовах стаціонару.</li> <li>5. Консультування дитини і родини в умовах психолого-медико-педагогічної консультації (ПМПК).</li> <li>6. Організація і проведення експериментального психологічного вивчення дітей з порушенням мови.</li> </ol> <p>Теми рефератів</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Діагностика і корекція дитячо-батьківських відносин.</li> <li>2. Методи психолого-педагогічного вивчення дитини в ході первинного обстеження.</li> <li>3. Алгоритм розробки програми діагностичної бесіди.</li> </ol>	<b>3</b>
	Разом	<b>36</b>

## 7. Індивідуально-дослідні завдання

Індивідуальні завдання складають окремий модуль. Вони мають питому частку в підсумковій оцінці із залікового кредиту й відображають індивідуальну роботу студента. Індивідуальні завдання виконуються студентом на основі знань, одержаних під час практичних занять та самостійної роботи, охоплюють зміст навчального курсу в цілому. Сутність індивідуального завдання полягає в аналізі певної наукової проблеми психодіагностики та психокорекції в онтогенезі у вигляді реферату 7-10 друкованих сторінок.

Орієнтовна схема реферативного повідомлення:

1. Загальна характеристика досліджуваної проблеми.
2. Аналіз історії проблеми та ступінь її розробленості.
3. Основні питання, яким приділяють увагу дослідники.
4. Висновки та оцінка студентом досліджуваної проблеми за власними критеріями.
5. Список використаних джерел.

## Перелік індивідуально-дослідних завдань

1. Психометричні основи психодіагностики
2. Психодіагностика інтелекту

3. Діагностування внутрішнього світу особистості
4. Нетестові методи у психодіагностиці
5. Соціально-психологічні особливості діагностування людей різного віку
6. Теоретичні моделі психокорекційної практики в зарубіжній психології
7. Теоретична модель психокорекційної практики у вітчизняній віковій психології та психотерапії.
8. Форми психокорекції. Умови надання переваги індивідуальній чи груповій формі психокорекційної роботи.
9. Проблема етики в психокорекції. Значення особистості психолога.
10. Причини виникнення психологічних проблем і шляхи їх розв'язання в розумінні психоаналізу (вказати специфіку методів дитячого психоаналізу), індивідуальної психотерапії Адлера, гештальттерапії Перлза, біхевіоризму, когнітивного напрямку, гуманістичної психології.
11. Роль дисгармонії уявлень особистості про себе (співвідношення Я-реального, Я-ідеального, Я-соціального) у виникненні внутрішнього конфлікту. Зміст і корекція внутрішньособистісного конфлікту в цих випадках.
12. Самооцінка та самоповага. Фактори, які впливають на їх становлення. Вплив самооцінки на ставлення людини до життя. Корекція самооцінки.
13. Механізми психологічного захисту в теорії психоаналізу, індивідуальній психотерапії А. Адлера, гуманістичній психології, їх різновиди та функції.
14. Провідні джерела психічної травматизації дітей та сутність внутрішнього конфлікту в розумінні вітчизняних психологів.
15. Схема розвитку неврозу за О. Захаровим. Роль і місце психолога у попередженні неврозу.
16. Принципи побудови бесіди психолога з клієнтом. Способи слухання. Роль невербальних засобів спілкування.
17. Завдання, зміст і особливості організації корекції пізнавальної діяльності з

## 8. ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Модуль I передбачає перевірку якості засвоєння теоретичного матеріалу, виконання практичних робіт безпосередньо на заняттях. Загальна кількість тем цього модуля становить 3. Кожна з тем оцінюється від 0 до 4 балів.

Модуль II передбачає перевірку якості засвоєння теоретичного матеріалу, виконання практичних робіт безпосередньо на заняттях. Загальна кількість тем цього модуля становить 4. Кожна з тем оцінюється від 0 до 4 балів. Передбачає виконання модульної контрольної роботи, яка оцінюється у 30 балів. Загальна кількість балів за виконання усіх робіт складає 100.

Загальна оцінка за курс складається як сума оцінок за поточне тестування (аудиторні заняття); контрольні роботи наприкінці кожного змістового модуля; самостійна робота впродовж семестру та іспиту

Поточний контроль (макс = 40 балів)		Модульний контроль (макс = 60 балів)		Загальна кількість балів
Модуль 1		Модуль 2	Модуль 2	
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	ІНДЗ	МКР 1   МКР 2	

T 1	T 2	T 3		T 4	T 5	T 6		16	30	30	100
4	4	4		4	4	4		24			

### Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для курсової роботи (проекту), практики	для контрольної роботи
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C	Задовільно	
67 -74	D		
60 - 66	E		
1 – 59	Fx	Незадовільно	не зараховано (з можливістю повторного складання)

## 11. Список джерел

### Основні джерела

1. Балабанова Л. М. Судебная психология (вопросы определения нормы и отклонений) / Л. М. Балабанова. – Д. : Сталкер, 1998. – 432 с.
2. Зейгарник Б. В. Патопсихология : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. – 2-е изд., стереотип / Б. В. Зейгарник. – М. : Академия, 2003. — 208 с.
3. Комер Р. Патология поведения. Нарушения и патологии психики. / Р. Комер. Б. В. – СПб: ПРАЙМ-ЕВРОЗНАК, 2005. – 640с.
4. Коць М. О. Теоретико-методичні засади навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами : навчально-методичний збірник / Н. С. Костючик, М. О. Коць. – Луцьк : ПП. Іванюк В. П., 2015. – 372 с.
5. Кузнецов В. М. Психіатрія : навч. посіб. / В. М. Кузнецов, В. М. Чернявський. – К. : Здоров'я, 1993. – 344с.
6. Максимова Н. Ю. Курс лекцій по детській патопсихології : учеб. пособ. / Н. Ю. Максимова, Е. Л. Милютіна. – Ростов-н/Д. : Феникс, 2000. – 576 с.
7. Максимова Я. Ю. Основи дитячої патопсихології / Я. Ю. Максимова, К. Л. Милютіна, В. М. Піскун. – К. : Перун, 1996. – 463 с.
8. Максимова Н. Ю. Психологія адиктивної поведінки / Н. Ю. Максимова. – К. : Академвидав, 2001. – 238с.
9. Менделевич В. Д. Психологія девіантного поведінки : учеб. пособ. для вузов / В. Д. Менделевич. – СПб : Речь, 2005. – 445 с.
10. Основи медико-соціальної реабілітації дітей з органічними ураженнями нервової системи : навч.-метод. посібник / За ред. В. Ю. Мартинюка, С. М. Зінченко. – К. : Інтермед, 2005. – 416 с.
11. Патопсихологическая диагностика / В. М. Блейхер, Й. В. Крук. – К. : Здоров'я, 1986. – 280 с.

12. Патопсихология: Хрестоматия / Сост. Н. Л. Белополюская, [2-е изд., испр. и доп.]. – М. : Когито-Центр, 2000. – 289 с.
13. Шнейдер Л. Б. Девиантное поведение детей и подростков / Л. Б. Шнейдер. – М. : Академический Проект; Гаудеамус, 2007. – 336 с.
- Додаткові джерела**
14. Айхорн А. Трудный подросток / А. Айхорн. – М. : Владос, 2001. – 304 с.
15. Александровский Ю. А. Глазами психиатра / Ю. А. Александровский. – М. : Наука, 1985. – 296 с.
16. Байярд Д. Ваш беспокойный подросток / Д. Байярд, К. Байярд. – М. : Педагогика, 1991. – 208 с.
17. Захаров А. И. Как помочь нашим детям избавиться от страха / А. И. Захаров. – СПб : Гиппократ, 1995. – 128 с.
18. Клауд Г. Когда говорить ДА. Когда говорить НЕТ. Как управлять своей жизнью: пер. с англ. / Г. Клауд, Дж. Таунсен. – СПб : Мирт, 1999. – 384 с.
19. Кэмпбелл Р. Как справиться с гневом ребенка / Кэмпбелл Р. – СПб : Питер, 1997. – 436 с.
20. Коць М. О. Психологічні особливості уваги дітей молодшого шкільного віку з вадами зору / М. О. Коць, А. В. Божок // Особистість і суспільство: методологія та практика сучасної психології : Матеріали II Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (18 травня 2015 р.) = Abstrakt II International Scintific & Practical Internet Conference (May 18, 2015) / за заг. ред. Л. В. Засекіної, А. В. Кульчицької. – Луцьк : ПП. Іванюк, 2015. – С. 152–155.
21. Коць М. О. Психологічні особливості пам'яті дітей молодшого шкільного віку з вадами зору / М. О. Коць, І. О. Занюк // Особистість і суспільство: методологія та практика сучасної психології : матеріали II Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (18 травня 2015 р.) = Abstrakt II International Scintific & Practical Internet Conference (May 18, 2015) / За заг. ред. Л. В. Засекіної, А. В. Кульчицької. – Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2015. – С. 155–157.
22. Коць М. Психологічні особливості уваги молодших школярів з вадами мовлення / М. Коць, Н. Мазурик // Актуальні проблеми соціалізації особистості : матеріали II науково-практичного семінару (20 травня 2015 р.) / за заг. ред. Л. В. Засекіної. – Луцьк : ПП Іванюк В. П. – С. 38–40.
23. Коць М. Психологічні особливості пам'яті дітей молодшого шкільного віку з вадами мовлення / М. Коць, В. Плейтух // Актуальні проблеми соціалізації особистості : матеріали II науково-практичного семінару (20 травня 2015 р.) / за заг. ред. Л. В. Засекіної. – Луцьк : ПП Іванюк В. П. – С. 55–58.
24. Леонгард К. Акцентуированные личности : пер. с нем / К. Леонгард. – К. : Вища шк., 1981. – 392 с.
25. Лэндрет Г. Л. Игровая терапия: искусство отношений / Г. Л. Лэндрет. – М. : Междунар. педаг. академия, 1994. – 299 с.
26. Лютова Е. К. Тренинг эффективного взаимодействия с детьми / Е. К. Лютова, Г. Б. Мошна. – СПб : ООО Речь, 2001. – 190 с.
27. Максимова Н. Ю. Психологічна профілактика вживання підлітками алкоголю та наркотиків / Н. Ю. Максимова. – К.: ВШОЛ, 1997. – 208 с.
28. Пеша І. В. Соціальний захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (проблеми реформування) / І. В. Пеша. – К. : Логос, 2000. – 87 с.
29. Словник-довідник для соціальних педагогів та соціальних працівників / За заг. ред. А. Й. Капської, І. М. Мінчук, С. В. Товстоухової. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2000. – 260с.
30. Слот В. Методика работы с детьми «группы риска» / В. Слот, Х. Спаниярд, Т. И. Шульга. – М. : УРАО, 1999. – 84 с.
31. Соціальна робота з підлітками та молоддю: проблеми, пошуки, перспективи. – К. : УДЦССМ, 2000. – 275 с.
32. Эйдемиллер Э. Г. Семейная психотерапия / Э. Г. Эйдемиллер, В. В. Юстицкий. – Л. : Медицина, 1990. – 132 с.

## 12. Питання підготовки до контрольної роботи

1. Дайте визначення поняття «Психолого-педагогічна діагностика».
2. Назвіть мету й етапи проведення психолого-педагогічної діагностики.
3. Охарактеризуйте рівні психолого-педагогічного висновку.
4. Охарактеризуйте розлади відчуттів.
5. Охарактеризуйте розлади сприймання.
6. Охарактеризуйте розлади уваги.
7. Охарактеризуйте розлади мислення.
8. Охарактеризуйте розлади інтелекту.
9. Охарактеризуйте розлади мовлення.
10. Охарактеризуйте розлади емоційної сфери.
11. Охарактеризуйте розлади волі.
12. Охарактеризуйте розлади пам'яті.
13. Дайте загальну характеристику свідомості, ознак порушень свідомості та самосвідомості.
14. Дайте порівняльну характеристику основних розладів свідомості.
15. Охарактеризуйте основні розлади самосвідомості.
16. Поясніть суть порушення опосередкованості та ієрархії мотивів особистості.
17. Поясніть суть розладу особистості: порушення смислоутворення та підконтрольності поведінки.
18. Розкрийте суть девіантної поведінки та назвіть її основні види.
19. Розкрийте суть делінквентної поведінки.
20. Розкрийте суть адиктивної поведінки.
21. Розкрийте суть патохарактерологічного типу девіантної поведінки.
22. Розкрийте суть психопатологічного типу девіантної поведінки.
23. Розкрийте суть девіацій, обумовлених гіперздібностями людини.
24. Назвіть основні форми вияву девіантної поведінки.
25. Поясніть суть таких форм вияву девіантної поведінки: агресія, аутоагресія (суїцидальна поведінка).
26. Поясніть суть таких форм вияву девіантної поведінки: зловживання речовинами, які викликають стани зміненої психічної діяльності (алкоголізація, наркотизація, тютюнопаління...).
27. Поясніть суть таких форм вияву девіантної поведінки: порушення харчової поведінки (переїдання, голодування).
28. Поясніть суть таких форм вияву девіантної поведінки: аномалії сексуальної поведінки (девіації і перверзії).
29. Поясніть суть таких форм вияву девіантної поведінки: надцінні психологічні захоплення («трудоголізм», гемблінг, колекціонування, «параноя здоров'я», фанатизм— релігійний, спортивний, музичний та ін.).
30. Поясніть суть таких форм вияву девіантної поведінки: надцінні психопатологічні захоплення («філософістська інтоксикація», сутяжництво і кверулянство, різновиди маній — клептоманія, дромоманія тощо).
31. Поясніть суть таких форм вияву девіантної поведінки: характерологічні і патохарактерологічні реакції (емансипації, групування, опозиції та ін.).
32. Поясніть суть таких форм вияву девіантної поведінки: комунікативні девіації (аутизм, гіперкомунікативність, конформізм, псевдологія, нарцисична поведінка).
33. Поясніть суть таких форм вияву девіантної поведінки: безморальна і аморальна поведінка, неестетична поведінка.
34. Опишіть психічні порушення періоду новонародженості, немовляти і раннього дитинства.
35. Опишіть психічні порушення дошкільного і молодшого шкільного віку.
36. Опишіть психічні порушення підліткового віку.
37. Опишіть психічні порушення осіб зрілого та похилого віку.
38. Поясніть принципи побудови патопсихологічного обстеження дітей.

39. Поясніть значення даних про порушення розвитку дитини в оптимізації навчально-виховного процесу.
40. Розкрийте особливості дослідження психічних процесів і станів у дітей.
41. Дайте загальну характеристику методів дослідження відхилень в особистісному розвитку дітей.
42. Розкрийте мету та принципи консультативно-коригуючої роботи.
43. Розкрийте суть та специфіку застосування індивідуальної та групової психологічної корекції.
44. Опишіть види психокоригуючої допомоги при порушеннях розвитку.
45. Розкрийте суть та специфіку застосування психотерапії.
46. Поясніть суть та значення зміни соціальної ситуації розвитку дитини.
47. Поясніть суть та значення зміни системи різнобічного оцінювання як засобу психолого-педагогічної корекції особистісного розвитку підлітка.
48. Поясніть суть та значення оптимізації соціальної ситуації розвитку дитини шляхом диференціювання навчання.
49. Поясніть суть та значення ранньої професійної орієнтації як пошуку сфери самоствердження підлітка.
50. Розкрийте мету і завдання спеціальних навчальних закладів для дітей із відхиленнями у психофізичному розвитку та поведінці.
51. Поясніть суть функціонування відкритих спеціальних навчальних закладів для дітей із відхиленнями у розвитку.
52. Поясніть суть функціонування закритих спеціальних навчальних закладів для неповнолітніх із відхиленнями у поведінці.
53. Охарактеризуйте проблеми та перспективи організації спеціальних форм навчання й виховання дітей із відхиленнями у розвитку та поведінці.
54. Коротко охарактеризуйте основні моделі психічної патології у зарубіжній психології.
55. Поясніть суть затримки психічного розвитку.
56. Поясніть суть розумової відсталості (олігофренії).
57. Поясніть суть специфічних розладів здібностей дитини до навчання: дислексія, дисграфія, дискалькулія.
58. Охарактеризуйте особливості епілепсії.
59. Охарактеризуйте особливості раннього дитячого аутизму.
60. Розкрийте психологічну сутність психопатій.
61. Поясніть поняття психічної травми.
62. Опишіть причини виникнення відхилень в особистісному розвитку.
63. Опишіть структуру первинного і вторинного дефектів: частковий і загальний характер порушень психічного розвитку, порушення міжфункціональної взаємодії.
64. Доведіть наявність залежності дисгармонійного розвитку від порушень емоційної регуляції.
65. Опишіть психологічні особливості та внутрішньо-особистісний конфлікт при неврозах.
66. Доведіть, що порушення взаємин дитини і дорослого є першоджерелом соціальної дезадаптації.
67. Опишіть новоутворення у структурі особистості дитини, які перешкоджають процесу соціалізації.
68. Розкрийте типологію соціально-дезадаптованої поведінки.
69. Поясніть суть адиктивної і делінквентної поведінки як крайніх форм соціальної дезадаптації.
70. Поясніть причини виникнення асоціальних угруповань.
71. Поясніть специфіку вживання алкоголю і наркотиків у підлітковому віці.
72. Розкрийте роль неправильного сімейного виховання у виникненні адиктивної поведінки у підлітків.
73. Опишіть динаміку зловживання психотропними речовинами у підлітковому віці.
74. Опишіть соціальну ситуацію розвитку дитини в алкогольній сім'ї.

75. Поясніть типи реакцій дітей на алкогольну ситуацію у сім'ї.
76. Розкрийте зміст поняття «готовність до шкільного навчання».
77. Які цілі і задачі консультування родини, що виховує дитину з відхиленнями в розвитку?
78. Розкрийте зміст етапів консультування дитини і родини.
79. Які психолого-педагогічні форми роботи з родителями використовуються в практиці консультування?
80. Яке зміст консультативної діяльності фахівця в умовах стаціонару?